

งานบริการเภสัชกรรมคลินิก Asthma & COPD

รติยา ถาวรยิ่ง เภสัชกรปฏิบัติการ

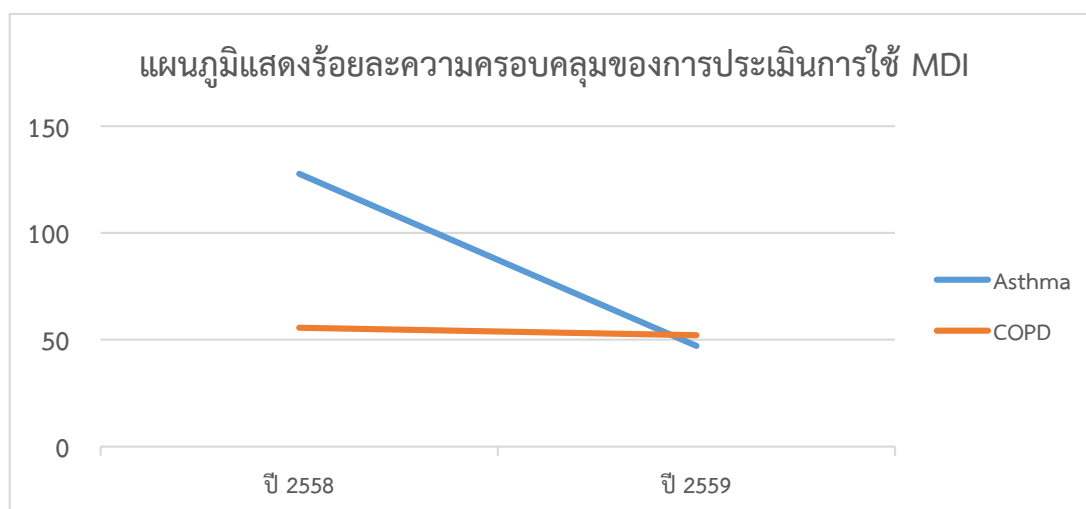
กลุ่มงานเภสัชกรรมเริ่มดำเนินงาน pharmaceutical care ในคลินิก Asthma & COPD เมื่อ ตุลาคม 2557 โดยมีกิจกรรมหลักคือ การประเมินการใช้ยาพ่น MDI ให้คำแนะนำการใช้ MDI และการดูแลอุปกรณ์ในการพ่นยา ค้นหาปัญหาจากการใช้ MDI

ผลการปฏิบัติงาน

ปี 2559 มีผู้ป่วย Asthma มารับบริการที่โรงพยาบาลสอยดาว 426 ราย โดยเป็นผู้ป่วยในคลินิก Asthma & COPD 156 ราย (36.62%) 850 visit ได้รับการประเมินการใช้ MDI 400 ครั้ง คิดเป็น 47.06% ส่วนผู้ป่วย COPD มารับบริการที่โรงพยาบาลสอยดาว 379 ราย โดยเป็นผู้ป่วยในคลินิก Asthma & COPD 234 ราย (61.74%) 675 visit ในจำนวนนี้ได้รับการประเมิน 352 ครั้ง คิดเป็น 52.15%

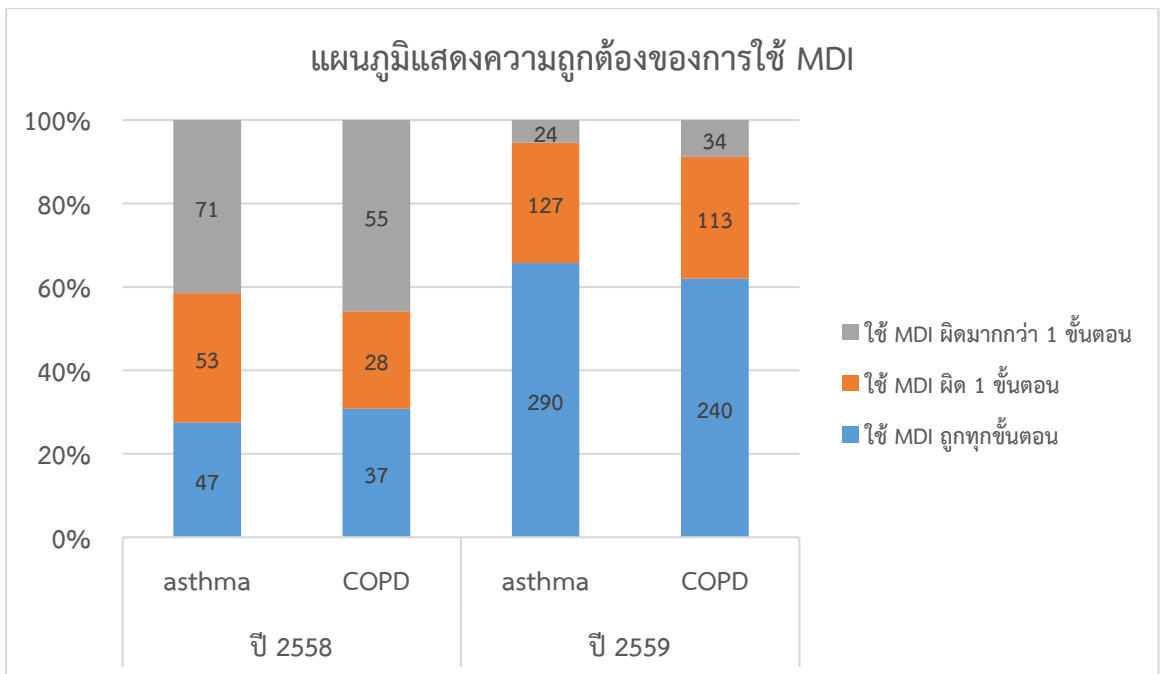
	Asthma (คน)	COPD (คน)
จำนวนผู้ป่วย	426	379
จำนวน visit ที่มารับบริการ	1290	1383
จำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการในคลินิก	156	234
จำนวน visit ที่มารับบริการในคลินิก	850	675
จำนวนครั้งที่ได้รับการประเมิน	400	352

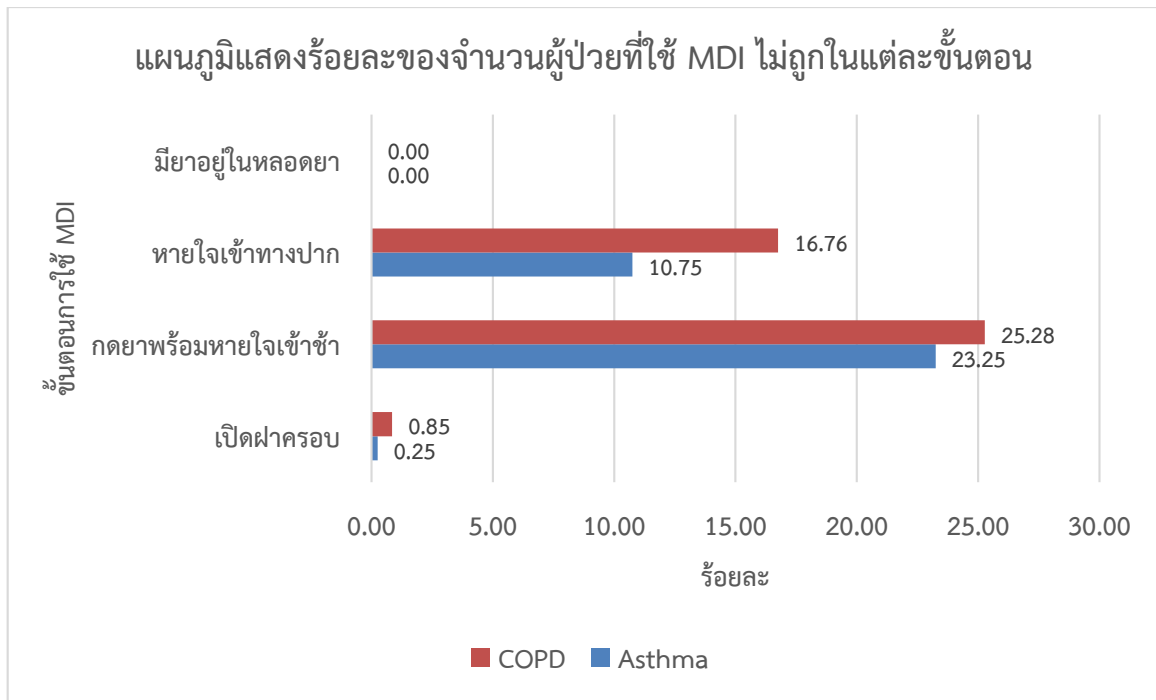
โดยจำนวนครั้งที่ประเมินการใช้ MDI เพิ่มขึ้นจาก ปี 2558 เนื่องจากการรับนักศึกษาฝึกงานในคลินิก แต่ร้อยละความครอบคลุมของการประเมินการใช้ MDI ลดลงเมื่อเทียบกับปี 2558 เนื่องจากเก็บเฉพาะการประเมินในคลินิก

ในผู้ป่วย Asthma ที่ได้รับการประเมินจำนวน 400 ครั้ง มีผู้ป่วยใช้ MDI ได้ถูกทุกขั้นตอน 72.50% โดยมีผู้ป่วย Asthma มากถึง 31.75% ที่พ่นยาผิด 1 ขั้นตอน โดยในการประเมิน 127 ครั้ง ที่พ่นยาผิด 1 ขั้นตอน พบว่าขั้นตอนที่มักเป็นปัญหาคือ การกรดยาพร้อมหายใจเข้าช้าๆ พบถึง 69 ครั้ง(54.33%) โดยส่วนใหญ่พบในเด็ก และผู้ที่มีแรงสูดมากแต่สูดยาเพียงสั้นๆ ซึ่งได้แนะนำผู้ป่วยสูดยาช้าๆลึกๆ เพื่อช่วยเพิ่มปริมาณยาที่จะเข้าปอด และพบว่าผู้ป่วย Asthma ใช้ MDI ผิดมากกว่า 2 ขั้นตอน 24 ครั้ง(6.00%) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยเด็กเล็กซึ่งไม่สามารถใช้ MDI และสูดยาได้ด้วยตนเอง ซึ่งต้องใช้ spacer และมีผู้ดูแลพ่นยาให้

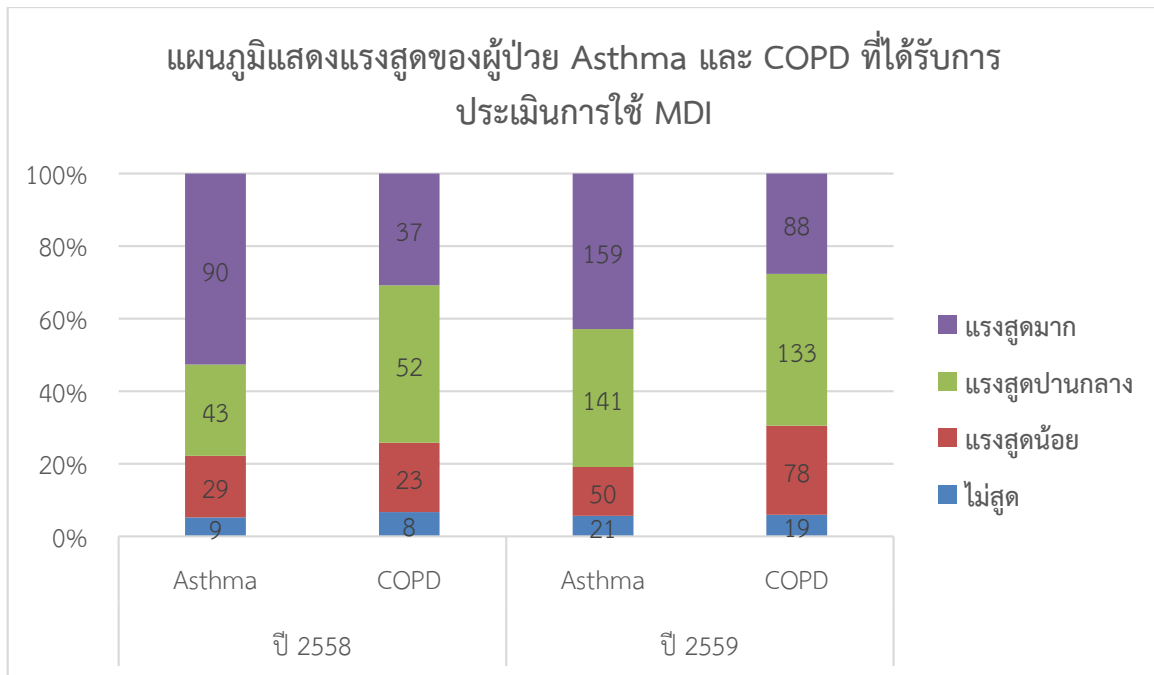
ส่วนในผู้ป่วย COPD ที่ได้รับการประเมินจำนวน 352 ครั้ง ผู้ป่วยใช้ MDI ได้ถูกทุกขั้นตอน 68.18% โดยมีผู้ป่วย COPD 32.10% ที่พ่นยาผิด 1 ขั้นตอน โดยในการประเมิน 113 รายที่พ่นยาผิด 1 ขั้นตอน พบว่าขั้นตอนที่มักเป็นปัญหาคือ การหายใจเข้าทางปาก พบ 59 ครั้ง(16.76%) พบในผู้สูงอายุ ซึ่งไม่มีแรงกดยา หรือมีแรงน้อย เมื่อกดยาจึงไม่สูดยาหรือมีแรงสูดน้อย ซึ่งได้แนะนำให้ผู้ป่วยใช้ spacer เพื่อช่วยให้ผู้ดูแลสามารถช่วยกดพ่นยาให้ผู้ป่วยได้ และพบว่าผู้ป่วย COPD มากถึง 34 ราย (9.66%) ที่ใช้ MDI ผิดมากกว่า 2 ขั้นตอน โดยผู้ป่วยมักจะทำผิดในขั้นตอน การกรดยาพร้อมหายใจเข้าช้าๆ และการหายใจเข้าทางปาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยสูงอายุ และผู้ป่วยที่มีการดำเนินโรคไม่ดี ซึ่งผู้ป่วยมักจะมีปัญหาตั้งแต่ไม่มีแรงกดยา หรือมีแรงน้อย ทำให้ไม่สามารถกดยาพร้อมสูดยาได้ และผู้ป่วยมักจะสูดยาได้สั้น และกลั้นหายใจสั้นด้วย ซึ่งผู้ป่วยในกลุ่มนี้ควรมีผู้ดูแลพ่นยาให้ และนอกจากนั้นยังพบผู้ป่วย COPD 3 รายที่ใช้ MDI โดยไม่เปิดฝา โดยผู้ป่วย 2 รายได้รับเฉพาะ reliever ซึ่งผู้ป่วยไม่เคยใช้เลย ส่วน 1 รายเป็นผู้ป่วยสูงอายุอยู่บ้านลำพัง และหูไม่ตี

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ป่วย Asthma 4 รายมีปัญหาเรื่องการบ้วนปากและทำความสะอาดใบหน้า บริเวณที่สัมผัสกับยา ภายหลังการใช้ ICS โดยทั้งหมดพบในเด็กเล็กที่มีการใช้ spacer จากการที่ผู้ป่วยบ้วนปากหลังพ่นยาแต่ไม่ได้ล้างหน้า 2 ราย และผู้ป่วยไม่บ้วนปากหากผู้ดูแลไม่คอยกำกับ 2 ราย ส่วนผู้ป่วย COPD ไม่พบปัญหาเรื่องการบ้วนปากและทำความสะอาดใบหน้าบริเวณที่สัมผัสกับยา

ส่วนปัญหาเรื่องการใช้ controller พบ 6 รายใน asthma เป็นผู้ป่วยรายใหม่ไม่เข้าใจแผนการรักษา 2 ราย ผู้ป่วยเด็กเปลี่ยนผู้ดูแล 2 ราย คิดว่าหายแล้วจึงหยุดใช้ยา 1 ราย ขาดการรักษา 1 ราย ใน COPD พบ 7 ราย เกิดจากไม่มีอาการจึงไม่ใช้ยา 3 ราย ยาหมดก่อนนัดเนื่องจากพ่นยาผิด 1 ราย ส่วนอีก 3 รายไม่ทราบสาเหตุ

จากการประเมินพบว่าผู้ป่วย Asthma ส่วนใหญ่มีแรงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นแรงสุดปานกลาง และน้อย ตามลำดับ ส่วนผู้ป่วย COPD ส่วนใหญ่จะมีแรงสุดอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาจะเป็นแรงสุดมาก และน้อย ตามลำดับ

	Asthma	COPD
จำนวน visit ที่มารับบริการ	1290	1383
จำนวนผู้ป่วยทั้งหมด (คน)	426	379
จำนวนครั้งที่ admit	89	212
จำนวนครั้งที่มา ER	208	134

ในปี 2559 มีผู้ป่วยที่ต้อง admit ด้วย Asthma 89 ครั้ง คิดเป็นร้อยละของผู้ป่วย Asthma ทั้งหมด

$$\text{เท่ากับ } \frac{\text{จำนวนครั้งที่ admit}}{\text{จำนวนผู้ป่วย Asthma ทั้งหมด}} \times 100 = \text{ร้อยละ } 20.89$$

ผู้ป่วย Asthma ที่มาพ่นยาที่ ER 208 ครั้ง คิดเป็นร้อยละของผู้ป่วย Asthma ทั้งหมด เท่ากับ

$$\frac{\text{จำนวนครั้งที่มา ER}}{\text{จำนวนผู้ป่วย Asthma ทั้งหมด}} \times 100 = \text{ร้อยละ } 48.83$$

ในปี 2558 มีผู้ป่วยที่ต้อง admit ด้วย COPD 212 ครั้ง คิดเป็นร้อยละของผู้ป่วย COPD ทั้งหมด

$$\text{เท่ากับ } \frac{\text{จำนวนครั้งที่ admit}}{\text{จำนวนผู้ป่วย COPD ทั้งหมด}} \times 100 = \text{ร้อยละ } 55.94$$

ผู้ป่วย COPD ที่มาพ่นยาที่ ER 134 ครั้ง คิดเป็นร้อยละของผู้ป่วย COPD ทั้งหมด เท่ากับ

$$\frac{\text{จำนวนครั้งที่มา ER}}{\text{จำนวนผู้ป่วย COPD ทั้งหมด}} \times 100 = \text{ร้อยละ } 35.36$$